

Předmět a obsah kriminologie a její metodologie

Kriminologie a penologie SPR508, Mgr. Petra Horová
24.2.2014

1. Seminární úkol

- *Aktuální informace z oblasti problematiky kriminologie v současných médiích*

- Otázky k diskuzi:
  1. Kdo je autorem článku a jaký je jeho záměr?
  2. Z čeho článek vychází? Jsou informace důvěryhodné?
  3. Jak jsou informace interpretovány a jak na interpretaci nahlížíte?

Předmět kriminologie

- kriminalita
- Pachatelé – v širším slova smyslu – ti, co se dopustili trestného činu, ale i ti, kteří nejsou věkem nebo stavem vědomí trestně odpovědní
- Oběti – člověk, který utrpěl ujmu v rámci trestného činu – viktimologie
- Kontrola kriminality – plnění úkolů společnosti a státu při ochraně občanů před kriminalitou

Jak se počítá kriminalita

- **Rozsah kriminality** = kolik zločinů se za určité časové období na určitém území odehrálo
- **Index kriminality** (Je třeba zohledňovat demografické vlivy – počet obyvatel)

$$= \frac{\text{počet trestných činů}}{\text{počet obyvatel na daném území}} \times 100\,000$$

- **Dynamika kriminality** (vývoj)
- **Struktura kriminality** – klasifikace a kategorie (podle osoby pachatele, trestného činu)
- **Tíže kriminality** (způsobená škoda, tr
- **Míra objasnitelnosti**
- **Registrovaná kriminalita**

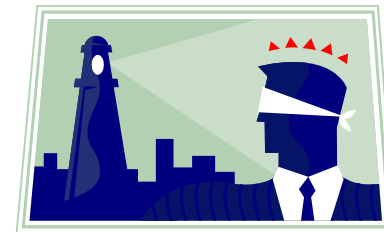

<http://www.policie.cz/clanek/policiste-objasnuji-stale-vice-trestnych-cinu.aspx>

- V roce 2014 bylo na území České republiky registrováno celkem 288 660 **trestných činů (meziroční pokles – 11,3%)**.
- Nejvyšší počet trestných činů ve vztahu k celé republice zaznamenává hlavní město Praha, Moravskoslezský a Středočeský kraj.
- **Objasněnost** trestných činů se dlouhodobě pohybuje přes 40 % (rok 2014 49 %).
- Největší podíl na celkové kriminalitě mají **majetkové trestné činy (173 611)**, nicméně největší škody jsou způsobeny **hospodářskou kriminalitou (30 tis.)**, a to i přesto, že hospodářské delikty jsou v celkovém objemu kriminality zastoupeny 9% (dosahují 67% z celkové zjištěné škody). Necelých 17. tis. násilné trestné činy

Latentní kriminalita

■ Důvody:

- Nikdo o TČ kromě pachatele neví
- Svědkové si neuvědomí, že jde o TČ nebo ho tolerují
- Není oběť, není žalobce, není soudce
- Oběť nemá sil a moc oznámit TČ
- Oběť váhá, protože ji k pachateli váže určitý vztah a je to pro ni ohrožující nebo nevýhodné
- Oběť sama se dopustila TČ
- Negativní vztah k policii a alternativní způsob života
- Oběť TČ chce vyřešit sama
- V případě, že škoda je zanedbatelná a čas strávený na policii by byl „dražší“
- Malá víra v policii, že s TČ něco udělá

■ (Tomášek, 2010)

Metodologie aneb jak se dělají kriminologické výzkumy

1. Výzkumy o stavu, struktuře a vývoji kriminality
  2. Pachatelích
  3. Obětech
- Sledujeme hlubší a širší souvislosti
    - Příčiny a kriminogenní faktory
    - Možnosti obrany proti těmto ohrožením
    - Analýze účinnosti různých prostředků a opatření
    - Možné varianty dalšího vývoje

Výzkumné metody

- Historická metoda – analýza minulosti objektu
  - Společenské změny x úroveň kriminality
  - historie skupiny (organizovaný zločin)
  - Historie jedince
- Analýza statistických dat
- Monografická metoda – studium jediného případu (individuální x skupinovou)
- Typologická metoda – abstraktní teoretické modely (mnoho případů) – vytváří se typologie

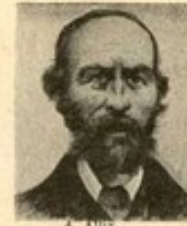
1. C. de S. S.

2. M. A.

3. Louis B.

4. A. H.

5. C. M.

6. L. M.

7. P. M.

8. M. S.

9. C. S.

10. S. M.

11. F. S.

12. M. S.

13. M. S.

14. M. S.

15. M. S.

16. M. S.

17. M. S.

18. M. S.

19. M. S.

20. M. S.

Výzkumné metody

- Topografická metoda – na mapě vybraného teritoria sledujeme výskyt určitého druhu TČ v určitém období (kriminogenní zóny)
  - <http://mapakriminality.cz>
  - <http://geo.kr-jihomoravsky.cz/kriminalita.swf>
- Prognostické metody – analýza možných variant, formulovány podmíněně

Výzkumné techniky

- Rozhovor, experiment
(<http://www.youtube.com/watch?v=sZwfNs1pqG0>), dotazník, sociometrie...
- Specifické:
  - Self-report – subjektivní výpověď zkoumané osoby o sobě formou sebehodnocení nebo sebeposouzení
  - Viktimologické výzkumy

Self-reportové studie

- USA 40. léta 20. století
- Klady:
  - Přesnější měřítko rozsahu a struktury kriminality
  - Možnost ověřovat některá teoretická východiska vztahující se k příčinám trestné činnosti
- Změnily pohled na kriminalitu
- Hlavní téma: kriminalita dětí a mládeže

Vývojová kriminologie a longitudiální výzkumy

- ❑ Vývoj trestné činnosti a asociálního chování v jednotlivých vývojových etapách
- ❑ Rizikové a ochranné faktory nástupu kriminální kariéry
- ❑ „body obratu“ = odstup od kriminality

Zjištění:

- ❑ Význam věku (adolescencí limitovaní pachatelé x chroničtí pachatelé)

Slabiny:

- ❑ Uvádí respondenti pravdivé údaje?
- ❑ Mají respondenti dobrou paměť?
- ❑ Účast respondentů – účastní se všichni?
- ❑ Výběr delikventního chování – na co se výzkumník zaměřuje?

Tip: Film René (Třeštíková, 2008)

Viktimologické studie

- Zaměřeno na oběti
- 60. a 70. léta 20. století
- Zaměřuje se také na okolnosti a důsledky pro oběť
→ viktimologie
- Využíváno pro potřeby prevence kriminality na místní úrovni

Nedostatky:

- Pravdivé údaje?
- Návratnost dotazníků
- Omezený vzorek výběru respondentů
- Výběr deliktů
- Subjektivní pohled respondentů

2. Seminární práce

- *Zpracujte jeden typ trestné činnosti nebo jeden typ pachatelů a jejich současný stav v ČR – zkuste najít nějakou studii nebo výzkum*

Literatura a zdroje

Publikace:

TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie :jak studovat zločin*. Vyd. 1.
Praha: Grada, 2010. 214 s. ISBN 9788024729824.

CEJP, Martin. *Aplikace výzkumných metod a technik v kriminologii*.
Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011

Děkuji za pozornost a přeji hezký
den